UUTISET

HK hävittää sikaruuhkaa Honkajoen kierrätyslaitokseen

HK Scan on purkanut ruuhkaa kuljettamalla syötäväksi kelpaavia sikoja hävitettäväksi Honkajoelle.

JOHANNES TERVO

Honkajoen kierrätyslaitos on joutunut vastaanottamaan HK:n ruuhkaan juuttuneita sikoja. Laitoksessa ruhot päätyvät muun muassa rehujen, lannoitteiden ja biodieselin raaka-aineeksi.

HK Scan on kuljettanut sikoja suoraan teurastuksesta Honkajoki Oy:n kierrätyslaitokseen.

HK Scanin tuotanto- ja teknologiajohtaja **Aki Laiho** kertoo, että Honkajoelle on viety yksittäisiä kuormia. ”Toistaiseksi olemme onnistuneet hoitamaan tilannetta pääasiassa normaalin sikateurastuksen kautta Suomessa sekä Viron ja Ruotsin viennillä.”

Laiho sanoo, että sianlihantuotantoa on Suomessa ollut kysyntään nähden liikaa jo pitkään.

Lihaa on jouduttu varastoimaan pakkasvarastoihin. Tilannetta on myös helpotettu viemällä porsaita kasvatettavaksi muihin Euroopan maihin.

Jonossa 10 000 eläintä

Laihon mukaan Forssan tuotantolaitoksen työtaistelutoimien ja mielenilmauksen vuoksi sikateurastukset keskeytyivät viideksi vuorokaudeksi, jolloin sikoja jäi teurastamatta yli 10 000.

”Näin suurta sikamäärää ei ole mahdollista käsitellä HK Scanin normaalissa prosessissa eläinten kannalta riittävän nopeasti.”

Laiho kertoo, että tiloilla sikojen loppukasvatustilat on mitoitettu noin 110-kiloisille eläimille.

”Sen takia eläinten hyvinvoinnin varmistamiseksi teurasikäisten eläinten noutoa tiloilta ei voi merkittävästi viivyttää.”

Huomattavasti suunniteltua suuremmaksi kasvaneet siat eivät mahdu kokonsa puolesta teurastamoiden normaaleille sikateurastuslinjoille.

”Siksi HK Scan on ottanut viimeisenä vaihtoehtona käyttöön poikkeuksellisen menettelyn ja lopettaa sikoja Forssan teollisuusteurastamossa, joka on entinen sairasteurastamo. Sairasteurastamorakennuksella ei ole elintarvikehyväksyntää, eli siellä lopetettuja sikoja ei voi käyttää elintarvikkeeksi. Siksi siat viedään Honkajoki Oy:lle.”

Tuottajille HK lupaa maksaa normaalin hinnan, vaikka siat menisivät Honkajoelle eivätkä ruuaksi.

Laiho sanoo, ettei vielä ole tiedossa, milloin tilanne palaa sikaketjussa normaaliksi. ”Tilanne elää, ja tarkkaa aikaa on mahdotonta arvioida. Arvioimme kuitenkin tilanteen kestävän muutamia viikkoja.”

Ruuhkaa jo ennen työtaisteluja

Jo ennen viime viikon työtaisteluita HK kertoi elokuussa, että sen emakkoringissä on liikaa emakoita. Sikaruuhkaa on aiheuttanut Suomessa ja Euroopassa muun muassa Venäjän asettama kielto sianlihan tuonnille.

HK ei ole vahvistanut, kuinka paljon sen ketjussa on emakoita liikaa, mutta MT:n tietojen mukaan määrä on noin 5 000.

Elokuussa HK irtisanoi tuotantosopimuksensa tuhannen emakon sikalan kanssa.

Ruuaksi kelpaavien sikojen hävittäminen Honkajoki Oy:n kierrätyslaitoksella on poikkeuksellinen tapaus.

Normaalisti Honkajoelle päätyvät teurasjätteet sekä raadot, joita ei voida muuten hyödyntää.

”Muistikuvani mukaan tällaista ei ole aiemmin tapahtunut, kymmenen vuotta olen täällä työskennellyt”, sanoo Honkajoki Oy:n toimitusjohtaja **Kari Valkosalo**.

Hän kertoo, että sikoja on tullut HK Scanilta jonkin verran. Tarkkaa määrää hän ei halua kertoa.

”Määrä on ollut aika pieni. Ei mitenkään merkityksellinen meidän näkökulmastamme.”

Honkajoki Oy:n omistavat HK Scan ja Atria. Molemmilla on yhtiöstä 50 prosentin omistusosuus.

Honkajoki valmistaa teurastamoiden ja elintarviketehtaiden sivutuotteista valkuaisrehuja, rasvaa ja lannoitteita. Tuotannon osana syntyy myös rasvaa biodieselin raaka-aineeksi ja lauhdelämpöä lähiseudun kasvihuoneille.

HANNA LENSU
TUURE KIVIRANTA

Possujen rasva päätyy dieseliksi

Honkajoki Oy:n valmistama eläinrasva päätyy Neste Oilin uusiutuvan dieselin raaka-aineeksi.

”Dieselin raaka-aineeksi menee 13–14 prosenttia tuotannostamme eli noin 15 000 tonnia vuodessa. Neste noutaa rasvan Honkajoelta Porvooseen jalostettavaksi”, kertoo Honkajoen toimitusjohtaja **Kari Valkosalo**.

15 000 tonnista eläinrasvaa saadaan noin 12 000 tonnia eli 15 miljoonaa litraa dieseliä. Eläinrasva on Nesteen Viestintä- ja brändimarkkinointijohtaja **Osmo Kammosen** mukaan hyvä dieselin raaka-aine.

”Joskin jäte-eläinrasvaa saa hyvin monenlaatuisena. Toiset vaativat enemmän esikäsittelyä muun muassa rasvan joukkoon päätyneiden epäpuhtauksien, esimerkiksi muovien, takia”, Kammonen kertoo.

”Kotimaisen eläinrasvajätteen osuus jalostamon käyttämästä raaka-aineesta on pienehkö, noin viisi prosenttia. Se on kuitenkin sikäli merkittävä, että pystymme muuttamaan käytännössä kaiken Suomen eläinrasvajätteen hyödylliseksi tuotteeksi eli uusiutuvaksi dieseliksi.”

Porvoon jalostamolla on kapasiteettia tuottaa 400 000 tonnia uusiutuvaa dieseliä vuodessa. Nesteen uusiutuvan dieselin globaali kapasiteetti on noin 2,5 miljoonaa tonnia.

TERHI PAPE-MUSTONEN

Lakkoilijat kiistävät syytteet

Lakkoilevat työntekijät eivät ole syyllisiä teurassikojen rahtaamiseen hävitettäviksi, Elintarviketyöläisten liitto SEL vakuuttaa.

Sopimuspäällikkö **Erkki Rantamaa** laskee varsinaisten lakkojen kestäneen kaksi päivää.

Helsingissä ilmaistiin mieltä perjantaina, sitä ennen tiistaina paikallinen kiista johti päivän ulosmarssiin. ”Nyt tehdään työntekijöistä helppoja syyllisiä.”

Rantamaan mukaan lakkojen takia jäi 6 000 sikaa teurastamatta. Päivittäin teurastetaan keskimäärin 3 000 sikaa.

”Työnantaja maksaa mieluummin rahdit Honkajoelle kuin korvaa ylitöitä. Ylitöillä ja tauotuksen järjestelyillä ruuhkat olisi purettu kahdessa viikossa.”

Eläinlääkäri ei nyt määrännyt hätäteurastuksia kuten vuoden 2010 palkkaneuvottelujen vauhdittajille. Lakkoilijat tekivät silloin hätäteurastuksia Elintarviketurvallisuusvirasto Eviran vaateiden jälkeen. ”Emme halua eläinten kärsivän.”

Rantamaa lupaa SEL:n maksavan sakot, jotka työtuomioistuimen arvioidaan määräävän. Hän myöntää laittoman lakon, josta sakotetaan enimmillään 30 000 euroa.

JUHANI VIITALA

Jaana Husu-Kallio: ”Häpeällistä”

Maa- ja metsätalousministeriön kansliapäällikkö **Jaana Husu-Kalliolle** uutinen suoraan hävitettäväksi toimitettavista sioista oli iso pettymys.

”On sääli ja häpeällistä, että ruuaksi kasvatettu eläin päätyy hävitettäväksi. Miten tähän voidaan joutua maailmassa, jossa on pulaa eläinvalkuaisesta? Meillä on käytössämme moderni tekniikka, varastot ja vienti.”

Husu-Kallio ei ota kantaa, mikä ketjussa on mennyt pieleen, mutta korostaa elinkeinon vastuuta panna asiat kuntoon.

”Sydämestäni toivon, että keksitään muita keinoja.”

Hänestä tuntuu pahalta niin tuottajien kuin sikojenkin puolesta. ”Tiloilla pidetään huolta eläimistä ympäri vuoden joka päivä ja taloushuolet ovat kouriintuntuvia. Tuottajat eivät ansaitsisi tätä.”

Teurastettujen sikojen vieminen hävitettäväksi ei riko elintarvikemääräyksiä, Eviran pääjohtaja **Matti Aho** sanoo. Hän ottaa tässä kantaa vain laillisuuteen, ei eettisyyteen.

”Teurastamolla on oikeus päättää, että ruho onkin sivutuote. Silloin toimitaan sen mukaisesti.”

Ahon mukaan ongelma voi syntyä, jos hävitettäviä eläimiä on paljon. Teurastukseen pätevät samat säännöt kuin ruuaksi menevillä sioilla, ja hävittämisessäkin on säännöksensä.

Jos ruhojen käsittelyssä ruuaksi oli vain tilapäinen ongelma, hävittämisen vaihtoehtona olisi ollut pitää eläimiä tiloilla niin kauan, että ketju taas vetää. Siinä olisi Ahon mukaan saatettu kuitenkin törmätä eläinten hyvinvointia ja elintilaa koskeviin määräyksiin.

TERHI TORIKKA
HEIKKI VUORELA

Tuottajat: Käsittämätöntä ja ammattitaidotonta

Tuottajien edustajat ovat järkyttyneitä HK:n päätöksestä toimittaa sikoja Honkajoelle hävitettäväksi.

Kyse on MTK:n kotieläinasiamiehen **Jukka Rantalan** mielestä sekä valtavasta ruokahävikistä että tuottajien työn väheksymisestä. ”Vuoden työ menee täysin hukkaan.”

Suomen sikayrittäjien puheenjohtajan **Martin Ylikännön** mielestä yhtiön toiminta on ammattitaidotonta. ”Miten nopeasti kasvanut porsastuotos on voinut tulla HK:lle yllätyksenä? Tulevaa sikamäärää ei ole seurattu, vaikka se näkyy tuottajien ilmoituksista kerran kuussa.”

Parikkalalaisen Sikacon sopimuksen irtisanominen (MT 24.8.) oli Ylikännön mukaan selvä merkki siitä, että HK:ssa on ”paniikki ratkoa asioita”.

Yhtiölle halvin ratkaisu

Vaikka HK:n toiminta on Ylikännön mielestä ”käsittämätöntä”, hän arvioi sen olleen silti yhtiölle halvin ratkaisu.

”Pakastaminen toisi joka kilolta lisää tappiota ja jonottaessa teurasikäiset siat kasvavat lähes kilon päivässä.”

Jo nyt osa sioista oli ehtinyt Rantalan mukaan kasvaa teurastusta odottaessaan ”mahdottoman suuriksi pötkäleiksi”.

Forssan teurastamon linja soveltuu huonosti ylisuuriksi kasvaneille sioille, Ylikännö arvioi.

HK maksaa myös hävitettävistä sioista tuottajille hinnaston mukaisesti. Ylikännön ja Rantalan mukaan tuottajille on tärkeintä, että sika liikkuu ketjussa ja lihasta maksetaan normaalisti, vaikka se ei mene elintarvikkeeksi.

Tuottajille on saattanut silti tulla tappiota, Rantala muistuttaa. Jos siat ovat ehtineet kasvaa teurastusta odottaessaan ylisuuriksi, hinnaston mukaan hintaa leikataan voimakkaasti.

”Velkaisten, toimintaansa kehittäneiden tuottajien tilanne on todella vaikea.”

Viime viikon työtaistelu HK:n Forssan tehtaalla sekä perjantain mielenilmauksen aiheuttama katkos HK:n muilla tuotantolaitoksilla ei ole Rantalan eikä Ylikännön mukaan ainoa syy tilanteeseen.

”Koko eurooppalainen sikasektori on sekaisin. Sikaa on liikaa markkinoilla”, Rantala toteaa.

Ylikännö tuomitsee Forssan tehtaan lakkoilun kuitenkin tiukasti.

TERHI TORIKKA
JUHANI REKU

Työntekijät valmiita palkkamalttiin, SAK jyrkkänä pakkolaeille

Työntekijäjärjestöt saivat torstaina linjattua kantojaan kilpailukyvyn parantamisesta.

Korkeasti koulutettujen Akava on valmis tinkimään lomarahoista tai työajoista sekä luopumaan arkipyhävapaista.

Toimihenkilöiden STTK kertoo vain kannattavansa maltillista palkkaratkaisua.

Samoilla linjoilla on työntekijöiden SAK. Se esittää vuodelle 2017 palkkoihin nollakorotuksia ja vuodelle 2018 vientialojen määrittelemiä nostoja. Työnantajan työttömyysvakuutusmaksu siirtyisi osittain palkansaajien maksettavaksi ja ansiosidonnaisen kestoa voisi tutkia.

SAK:n esityksen ehtivät tuoreeltaan todeta riittämättömäksi niin työnantajien EK, valtiovarainministeri **Alexander Stubb** (kok.) kuin Suomen Pankin pääjohtaja **Erkki Liikanenkin**.

SAK:n keinoin päästäisiin 4,2 prosentin tuottavuusloikkaan. Maan hallitus tavoittelee viittä prosenttia puuttumalla sunnuntailisiin, ylityökorvauksiin ja lomiin sekä tekemällä ensimmäisestä sairastamispäivästä palkattoman.

SAK:n puheenjohtaja **Lauri Lylyn** mukaan työmarkkinajärjestöt voisivat päästä sopuun vaihtoehdostaan lokakuun aikana. Pääministeri **Juha Sipilä** (kesk.) sanoi torstaina odottavansa yhteistä esitystä edelleen maanantaina.

JAANA KANKAANPÄÄ

SAK:n puheenjohtaja Lauri Lyly myönsi, että maatalousyrittäjillä on mennyt heikosti.

> On tosi iso asia lähteä leikkaamaan kahden tonnin palkasta viisi prosenttia.
>
> LAURI LYLY

SAK edellyttää, että hallitus vetää pakkolakinsa pois. Edes määräaikainen pakko ei käy, Lyly linjasi keskiviikkona politiikan toimittajien tilaisuudessa MT:n kysyessä asiasta.

”Määräaikaisuus ei poista sitä perusongelmaa, että kysymys on pakkolaeista.”

Maan hallituksessa on tiettävästi pohdittu lakien määräaikaisuutta, jotta ne olisi helpompaa hyväksyä.

SAK:ta närästää marssijärjestys eli asioiden tuominen neuvottelupöytään muualta kuin työmarkkinajärjestöiltä. STTK ja Akava ovat olleet hyväksymässä viiden tavoitteen kustannuskurin.

Viljelijäkin joustaa

Lyly varoitti, että pakkolait johtaisivat vaikeisiin palkkaneuvotteluihin ensi syksynä.

”Ei 30 sunnuntaikorvausta nyt menettävä työntekijä tyydy silloin nollaratkaisuun. Viiden prosentin hyppy on vaarassa romuttua.”

Lylystä on ”tosi iso asia lähteä leikkaamaan kahden tonnin palkasta viisi prosenttia”. MT huomautti Lylylle, että isompiakin pudotuksia on nähty. Esimerkiksi maatalousyrittäjien tulo on 1 600 euroa kuukaudessa ja laskenut kuin lehmän häntä.

Kertooko se heikosta edunvalvonnasta vai paremmasta kriisitietoisuudesta?

Lyly myönsi, että maatalousyrittäjillä on mennyt heikosti, mutta vakuutti SAK:n kriisitietoisuuden olevan kohdallaan.

EIJA MANSIKKAMÄKI